

A MAGYARORSZAGI VASUTI SZEMÉLYZET ÉRDEKEIT KÉPVISELŐ KÖZLÖNY

A BUDAPESTI SZERVEZETT VASUTI
MUNKÁSOK

1905 évi november hó 5-én (vasárnap)
a Baross-tér 2. szám alatt levő «József fő-
herceg szálloda» termeiben
dal-, szavalat-, alkalmi beszéd és
táncal egybekötött

kedélyes estét

rendeznek.

Belépő díj nincs. Műsor ára 40 fill.
Műsor a bizalmiférfaiknál és szerkesztőségünkben kapható.

A Magyar Vasutas megjelen minden hét péntekjén. Szerkesztősége és kiadóhivatala Budapest, VII., Csömöri-ut 28. szám, ahova mindenemű levelezés és egyéb küldemény intézendő.

Előfizetési feltételek:

Egy óra frt —.40 (K —.80)
Negyedévre frt 1.20 (K 2.40)
Félévre frt 2.40 (K 4.80)

Minden összeköttetésünket a legnagyobb titokban tartjuk. Ha valaki — bármi okból — nem akarja, hogy lapunk az ő nevére járjon, bármilyen más címre is előfizethet.

A fegyelmi bíróságok.

Az emlékiratunk elintézésékeppen kiadott kereskedelmi miniszteri rendelet egyik legértékesebb és szociálpolitikai tekintetben legjelentősebb része kétségtelenül az, amely a *fegyelmi bíróságokra* vonatkozik. Nem jelenti ugyan a *véglegesítést*, mert hiszen a véglegesítés főalkotórészét, a fix fizetést az eddigi egyezményes vagy napibér helyett nem hozza meg. De azzal, hogy az elbocsátás vagy fölmondás kérdésébe beleszólást enged maguknak a munkásoknak, egy nagy és igazságos szociálpolitikai elvmegvalósítását kezdte

meg és azzal, hogy a fegyelmi bíróság tagjainak felerészét maguk a munkások választják, demokratikus és liberális alapra helyezte Vörös László kereskedelmi miniszter ur.

A fegyelmi bíróságról szóló rendelkezések olyan fontosak, hogy azokat újra ideiktatjuk:

Oly munkás vagy egyéb napibéres alkalmazott, ki legalább 3 év óta áll megszakítás nélkül a magyar kir. államvasutak szolgálatában, a szolgálatból csakis az alantabb megjelölt okokból hozott fegyelmi bírósági ítélet alapján bocsátható el:

a) ha valamely lealacsonyító, aljas vagy becsutelen tettet követ el;

b) ha utólagosan bebizonyul, hogy felvétele alkalmából hamis, valótlan adatokat célszerűen használt vagy oly körülményeket hallgatott el, melyek a szolgálatba való felvétel akadályául szolgálnak, különösen pedig, ha a büntetőtörvényben megjelölt közveszélyű cselekmény vagy mulasztás miatt fenytő bírósággal elítélve volt, avagy köz- vagy vasuti szolgálatból fegyelmi úton távolított el;

c) ha bármely közbüntény vagy vétség, különösen pedig közveszélyű vagy hasonló sorsból származó, avagy a közérkölcstiséget sértő cselekmény, illetőleg mulasztás miatt bírósággal elítéltek;

d) ha szolgálatban javíthatatlan, azaz ismételt büntetések dacára ugyanazon hibába visszaesik, vagy egyéb sz. bántalanságot követ el s így szolgálati kötelemait tartósan figyelmen kívül hagyja;

e) ha szándékosan vagy nagymérvű hanyagság, ittaság, gondatlanság vagy könnyelműség által az üzem biztonságát, valamint saját személyének és másoknak testi épségét veszélyezteti, vagy ha ily eljárás által az intézet vagyoni, illetőleg erkölcsi érdekeit károsítja vagy kockáztatja;

f) ha a munkások baleset elleni védelmére kiadott óvrendszabályokat durván megsérti; vagy ismételt megintés dacára figyelmen kívül hagyja;

g) ha nyereségvágyból eredő bűncselekményt követ el;

h) ha munkás- vagy egyéb társait a munkaadó ellen lázítja vagy a munkaadó alkalmazottjait ellen izgatja; ha a szolgálati engedelmisséget megtagadja, durva, ellenszegülő magaviseletet tanúsít, felebbvalót vagy szolgálati társait tettelesen bántalmazza, ellenük súlyos becsületsértést követ el, rossz szán-

dékből rágalmazza, ha ismételt megintések után is megférhetetlen, ha vesztegetést kísért meg vagy elfogad.

Vége megelőző fegyelmi bizottsági határozat nélkül is büntetésből elbocsátható az a munkás, ki felhívás dacára 14 napon túl a munkából, illetve szolgálatból elmarad; vagy a neki kijelölt munkát vagy szolgálatot elfogadni és végezni vonakodik, illetőleg állomását önkényesen elhagyja.

A fegyelmi bíróságok szervezetére és működésére nézve a következő alapelveket állapította meg a miniszter:

Fegyelmi bíróságok a szükséghez mért számban annak zsinórmértékül vétele mellett állítandók fel, hogy minden fegyelmi bíróság illetékessége legalább 200 munkásra és egyéb napibéresre terjedjen ki. Oly hivatali körében, melynek népessége akkora, hogy ezen számot eléri, külön fegyelmi bíróság alakítandó; egyéb hivatalok alkalmazottjaiból pedig a földrajzi helyzet tekintetbe vételével alakítandók a fegyelmi bíróság csoportjai.

A fegyelmi bíróságok mindegyike az elnökön kívül 6 rendes tagból alakítandó.

Elnökként egyetlen hivatal alárendeltjei fölött ítélkező fegyelmi bíróságban az *illető hivatal főnöke működik*; egyéb esetekben az elnök-igazgató, illetve az illetékes üzletvezető által nevezetnek ki.

Az elnöknek jogában áll, magát hivatali alárendeltje által helyettesíttetni. Az elnök, illetve helyettese csak szavazategyenlőség esetében szavaz.

A fegyelmi bíróság 3 rendes tagját cím, illetőleg az üzletvezetőség, az elnök székhelyén állomásozó végleges minőségű alkalmazottak sorából nevez ki; 3 tagot az illető fegyelmi bíróság hatásköre alá eső alkalmazottak akár a saját kebelükből, akár pedig az elnök székhelyén állomásozó végleges alkalmazottak sorából szavazó-lapokkal választanak.

A rendes tagok kinevezésével, illetve választásával egyidejűleg s ugyanazon módon még 3 pótag kinevezése és 3-nak választása ejtendő meg.

A fegyelmi bíróságok intézménye akkor lép életbe, ha a Máv. igazgatósága a miniszteri rendelet végrehajtására vonatkozó szabályzatot kidolgozta.

Ismételjük: elismeréssel és örömmel fogadjuk a fegyelmi bíróságok intézményének az elrendelését. De köteles-

ségünk rámutatni azokra a hézagokra, amelyek az intézményben mutatkoznak és amelyek alkalmasak az egész különben üdvös intézmény értékét teljesen megsemmisíteni.

Mindenekelőtt gondoskodni kell, hogy a Máv. igazgatósága *sürgősen* hajtsa végre, nehogy az egész csak papirosan maradjon. A miniszter ur szándékainak komolyságát úgy bizonyíthatja leginkább, ha a Máv. igazgatóságát a szabályzat haladéktalan kidolgozására szorítja.

Magában a fegyelmi bíróság szervezetében lényeges hibának tartjuk és tudjuk azt a rendelkezést, hogy *a fegyelmi bíróság elnöke a legtöbb esetben maga a műhelyfőnök lesz*. Hiszen az elbocsajtást vagy fölmondást a műhelyfőnök eszközli, amely a fegyelmi bíróság ítéletének a tárgyát képezi és így a legközvetlenebbül érdekelt fél, a műhelyfőnök fog *a saját ténykedése fölött bíraskodni*.

Egyedül helyes és célszerű csak az volna, ha mindenkor az üzletvezetőség illetve az igazgatóság nevezne ki valamely pártatlan tisztviselőt a fegyelmi bíróság elnökéül, az illető szolgálati főnök pedig csak előterjesztené a fegyelmi bíróság előtt az elbocsajtás vagy fölmondás megokolását, anélkül hogy az ítélet meghozatalára mint elnök döntő befolyást gyakorolna.

Okvetetlenül szükséges továbbá a megalkotandó szabályzatban elrendelni, hogy a fegyelmi bíróságokban a *szavazás mindenkor titkos legyen*. Bővebb indoklásra ez a Mávnál, a függés és befolyásolás klasszikus birodalmában igazán nem szorul. Ha a szavazások nyíltak, a fegyelmi bíróság ítélete alig

lehet becsületes és őszinte, az egész intézmény üdvös hatása tehát elmarad.

Még egy feltétele van annak, hogy a fegyelmi bíróság intézménye tényleg javára váljék a Máv. negyvenezernyi munkásának és ideiglenes alkalmazottjának. De ennek a feltételnek a teljesítése nem a kereskedelmi minisztertől vagy a Máv. igazgatóságától, hanem *maguktól a munkásoktól függ*.

A fegyelmi bíróságok helyes vagy helytelen, hasznos vagy káros működése tisztára attól függ, hogy kik a tagjai. Ha talpnyalók, stréberek vagy együgyű fejbólintók kerülnek be mint választott tagok a fegyelmi bíróságba, akkor minden úgy marad, mint eddig volt és az egész üdvös reform egy hajítófát sem ér.

Szükséges, hogy fölvilágosodott, öntudatos, a munkástársaik érdekeit szívükön viselő, bátor és szókimondó munkások kerüljenek be mint választott tagok a fegyelmi bíróságba. Ez pedig *csak akkor történhetik meg, ha a Máv. munkások mindenütt szervezetek és egyesült erővel, egyöntetűen választják bizalmi embereiket*.

Ha egyéb nem, a fegyelmi bíróság megalakítása is dörgő szóval, ellenállhatatlan erővel kényszeríti a Máv. munkásokat a szervezetükhöz való csatlakozásra. Ahol a munkások szervezve nincsenek, ott a fegyelmi bíróság írott malaszt lesz csupán. **És csak ott lesznek a munkások igazságtalan és önkényes elbocsajtás vagy fölmondás ellen biztosítva, ahol erősen, szilárdan szervezve vannak.**

Iparkodjanak munkástestvéreink haladéktalanul az egész országban kiépíteni a szervezetet és terjeszteni az

összetartás eszméjét, nehogy helyrehozhatatlan kárt szenvedjenek legfontosabb érdekeikben!

Felhívás az Északi főműhely munkásaihoz!

Munkástestvérek!

Pénteken, e hó 27-én este 6 órakor a *Legyes-csárdában*, kőbányai-ut

nyilvános vasuti munkásgyűlés

lesz a következő napirenddel:

A vasuti munkások szervezete és annak ellenségei.

MUNKÁSTÁRSAK!

Azt hiszik ostoba és gonosz ellenségeink, hogy a vasuti munkások szervezete meghalt és most hiénák módjára ránk rohannak, hogy lakmározzanak szervezetünk hulláján.

Jobbról is, balról is megkörnyékeznak bennünket a bolondgombáikkal és azt hiszik, hogy a vasuti munkások olyan együgyűek és felülnek a szédelgő népcsalóknak.

MUNKÁSTÁRSAK! Jertek el tömegesen, egytől-egyig a pénteki gyűlésre. Mutassuk meg, hogy a mi egyetlen védőbástyánk, a mi becsületes szervezetünk erősebb, mint valaha volt, és ha a pecsovics népcsalók nagyon is közelünkbe szemtelenkednek, hát szétcsapunk közöttük a mi becsületes munkától kemény öklünkkel, hogy még hirmondó se akad közöttük!

Testvéri üdvözléssel

az országos szervező-bizottság.

Bomba az alamizsna szövetségben.

Bizony úgy hatott a Turcsányi-Breuer klikkre az az akció, amit *Margulit* Kálmán az Északi kerület alakuló gyűlésén kifejtett, mintha bomba csapott volna le közéjük. Azt

A „Magyar Vasutas” tárcája.

Viszik a kis koporsót...

Írta: Hermann Heyermans.

Álmos, esős délelőtt ült a környék fölél. Sapkát nyomtam a fejembe, hogy sétáljak egyet. A fűzfák unatkozva nyújtózkodtak az ut mentén. Elöttem egy férfi haladt. Kocsit tolt hátulról, melyet nagy, lihegő kutya vonzott. Néztem, néztem — miért — minek — nem tudom. Öreg volt, lealább annak látszott. Kocsiját ponyva fedte. A ponyvát fellebbentette a szél; s alatta kis hordókat, lim-lomot és egy narancsládát láttam.

— Valami házaló, aki a majorokba jár be — gondoltam magamban.

Az uton senki mást nem láttam. A majorok udvarán sem forgott egy lélek sem.

Kis idő múltán a férfi hátrafordult. Láttam naptól égett, sűrűrancos arcát. Nyaka köré vörös zsebkendő vott csavarva. A sapkája alól vékony, szennyes vízcseppek csörgedeztek homlokára és halántékára.

Melléje érttem éppen; megszólított:

— Nem tudná megmondani, hány óra van?

Megnéztem az órát:

— Háromnegyed tíz.

— Köszönöm — szólt kurtán.

És elfordult tőlem.

Ujra megnéztem: a háta görnyedt volt, haja szürke, nadrágja alól kikopott, foszlányos.

Mögöttünk kerék nyikorgását, lópatkók dobaját hallottam. Hátratekintve, temetési

menetet pillantottam meg, mely Mindenberg felé igyekezett.

Elöl a zárt gyász-szekér járt, nyomában még négy fekete kocsi. Az iszapot szétcsapták a kerekek és reánk fecskendezték.

— No szép — bosszankodtam én.

— Ugyan... nem baj — dohogta kísérőm.

S tovább haladva, az időjárásról beszélgettünk.

— Ocsmány idő — mondta a görnyedt ember.

— Volt szebb is már — feleltem én.

— Régen volt az már... Azt se tudjuk, milyen az ég színe, mikor felhők nincsenek rajt.

— No arra még emlékszem. Színesebb, mint most.

Aztán hallgattunk. Én csak úgy odavetőleg jegyeztem meg:

— Jókora teher egy kutyának — és rámutattam a kocsira.

— Huzott ez már nagyobb terhet is — mondta társam — ha a kocsi félig üres, magam is felülök rá... akkor nehezebb. Erős állat ez a kutya... erősebb, mint némelyik vánnyadt ló.

A kutya csakugyan pompásan huzta a kocsit. Az én emberem csak éppen a tenyerét tartotta rajta.

Az éles szél arcunkba csapta a hideg eső-vizet. Lecüggesztett fejfel hallgattunk megint.

— Diemenbe megy? — kérdezősködtem én.

— Nem... olyan messze nem kell mennem.

A kocsit a mellékösvényre irányította, mely az új temető felé vezet.

Én is vele mentem. Ott a szél nem volt olyan maró.

— Nem — folytatta, mintha csak úgy magában beszélne — nem kell Diemenbe mennem... Amszterdamban lakom.

— Amszterdamban?

— Ott.

Nem érdeklődtem tovább, de az öreg folytatta:

— A temetőben van egy kis dolgom.

— Ugy? — szóltam én, csak félig figyelve oda.

— Meghalt a legkisebb lányom.

— Ugy? — ismételtam én, most már figyelmesebben.

— Igen... igen — bólintott és kiköpte a bagólevet. — Nyolc gyereke van...

— Nyolc?

— Annyi. — Tegnap még kilenc volt.

— Az sok — mondtam én és részvétellel néztem rá.

— Sok... sok.

De semmi érzélgés el nem fogott bennünket. A súlyos fájdalmak már magukban is valami aléltást ébresztenek bennünk. Azt hiszem, ilyen alkalmakkor egyetlen a hangos gyász.

De erről kár is beszélni. Hiábavaló.

Megint hallgatagon ballagtunk egymás mellett. Ösztökélte a kutyát és egyet-egyet köpött.

hitték ezek az emberkék, hogy immár megnyergelték a vasutasokat és vigan nyargalhatnak önző céljaik felé, amikor egyszerre eléjük toppan az általuk megvetett és agyon-sanyargatott *Igazság* és ők kockáztatva látják minden fáradozásuk gyümölcsét.

Ellene vagyunk — mint ismeretes — az egész szövetség-szédelgésnek, de a nagy vasutas-tábor közérdekét véljük szolgálni, ha bő részletességgel közöljük alábbiakban a Budapest északi kerület alakuló ülésének lefolyását. Tanuljon kiki belőle!

F. hó 22-én tartotta meg a «szövetség» Budapest-északi kerülete alakuló gyűlését. Ezt megelőzőleg az ugynevezett jelölő-bizottság tartott ülést a választmány kijelölésére. Bruckner Margulitot ajánlotta, de Turcsányi hevesen kikelt ellene, mire a bizottság le-szavazta. Az alakuló ülésen jelen voltak mintegy 400-an, akik vagy 900 szavazatot képviseltek. Az öreg Sarlay elnökölt és minde-nekelőtt fölolvastatta a Margulit és 98 társa által beterjesztett határozati javaslatot, amely azonos a zágrábi kartársak indítványával és némi becsületes tartalmat óhajt önteni abba a kocsonyába, amit Turcsányiéknak szövetségnek kereszteltek el. Indítványához szót kért Margulit Kálmán kartársunk és nagyszabásu, sürü tetszéstől ritkított beszédben bírálta a Turcsányi-Breuer-klikk üzelmeit és azt a gonosz játékot, amit a vasutas-érdekekkel űznek.

Margulit körülbelül ezeket mondotta:

Históriai nagy momentum előtt áll a magyar vasutasok országos tömege. Évek óta táplált vágya, titkos óhajta teljessé válik. Megalakul a szövetség, mely a vasutasoknak évtizedek óta kátyuba jutott és elposványosodott szent ügyét diadalra juttatni hivatva lesz. De, amidőn konstátalom a közeledő pillanat nagyságát és fen-séges voltát, egyszersmind konstátálnom kell azt a szomorú tényt is, hogy a *megalakuló szövetséggel szemben országszerte nagy a bizalmatlanság*, oly nagy, — hiszen lennék bár rossz próféta — hogy a szövetség léte fenyegetve van, mielőtt még megszületett volna.

Pedig hát nem így képzeltük mi ezt az ügyet ötödfél esztendővel ezelőtt, mi: *Lorber József, Joa-novics Miklós* és az én csekélységem, akik a szö-vetség legelső tervezői voltunk s akik azóta is cse-

kély tehetségünkhöz képest azon buzgókodtunk. Mi azt hittük, hogy elég lesz egyetlen egyszerű felszó-lítás és azonnal tizezrével fognak a vasutasok az alatt a zászló alatt csoportosulni, mely az ő szent és magasztos ügyük előtt lobog.

És ime mit látunk: azt, hogy a *vasutasok többsége huzódik a szövetségtől, az a néhány ezer, aki tagul való felvételre jelentkezett, ezt csak biztatásra, erőszakolásra, sőt fenyegetésre tette* s így is azt hiszem, igen magasra taksálom, ha ki-jelentem, hogy a szövetségnek máig jelentkezett tagja aligha éri el a tizezret, míg a *többi száz-tíz-ezer távol tartja magát*.

S vajjon mi az oka ennek a tartózkodásnak, en-nek a csökkönyösségnek, vagy hogy enyhébb kife-jezést használjak, ennek a beteges nembánomság-nak, nemtörődömségnek? Hiszen még csak másfél esztendővel ezelőtt is minden vasutas, egytől-egyig a szövetségben látta a megváltást, a minden bajok-tól való megóvás kufforrását!

E nagymérvű bizalmatlanságnak legelső követ-kezménye az, hogy alakul ma egy szövetség, mely ahelyett, hogy fényes, hatalmas, nagy lenne, lesz egy csonka test, melynek nem lesz keze, nem lesz lába és nem lesz feje. — Nem lesz keze, mert a *szervezőknek idejekorán sikerült a munkások nagy tömegét a szövetség eszméjétől elriasztani*; nem lesz lába, mert a mozdonyvezetők már is külön szer-vezkedtek és ennek oka is a szervezők személyé-ben és a szervezkedés helytelenségében keresendő; s midőn a szervezkedés körüli nagy fejtelenséget, ide-oda való kapkodást látom, elmondhatom, hogy az alakuló szövetségnek feje sincs. És még kísér-let se történt arra nézve, hogy e taktikai hibák el-háríttassanak. Ellenkezőleg a dolog mindinkább el-mérgesedik.

Ugy tudom, hogy egy, a bizalmatlanságot kife-jezésre juttató határozati javaslat erre a gyűlésre is benyújtott. Magam is aláírtam. És én, mint a nyilatkozat egyik aláírója kötelességemnek tartom, hogy a bizalmatlanságot magam részéről meg-okoljam.

Nagy hiba mindenek előtt, hogy az *alapszabály-készítés munkáját maga az igazgatóság vette kezébe*. A bizalmatlanság már ezért is gyökeret vert és ezt eloszlatni a mai napig nem sikerült.

Nagy hiba történt az alapszabálykészítő-bizottság tagjainak a meghívása körül, mert a *tagokat nem választották, hanem megbízták*, aminthogy e moz-galom egész történetén végig vonul a bizottságok

kinevezésének és egyesek feltolakodásának veres-fonala. Magam is, noha sokáig tanakodtam: elvál-lalam-e vagy ne, meghívtam és tagja voltam e bizottságnak és mondhatom, hogy főképp a bizott-ság elnöke, *Marx János* elnökhelyettes ur részéről a demokratikus felfogás nagy mérvét tapasztaltam.

Én akkoriban néhány napra magánügyben elutaz-tam, amit *Turtsányi Pál* bizottsági tagtársammal, aki a meghívásokat rendszerint eszközölni szokta tartózkodási helyem megjelölése mellett azzal közöl-tem, hogy ha szükség lenne rám, azonnal jöhetek. Négy nap múlva visszatérve azt láttam azonban, hogy ismét *kijelöltetett* az ugynevezett «közpon-ti szervező» bizottság, mely állott *Turtsányi Pál, Breuer Ferenc, Somogyi Henrik* és *Dömötör Vilmos* utazó szervezőből, továbbá *Ehn János*, hogy is mondjam csak, irodai szervezőből és senki másból, Elfoglalta pedig ez a központi szervező-bizottság székhelyét a *vasuti és hajózási klubban*, abban a klubban, mely a vasutasok nagy tömege előtt léte-sülése óta, egyedül semmittevése miatt, *gyűlöl-letes* volt.

Ez volt a második nagy szarvashiba. Mert uraim tisztelet és becsület az imént megnevezett uraknak, de az ő személyükkel szemben bizonyos ellenszen-vet viseltetik a vasutasok *többsége*. Hogy honnan származik ez a nagy averzió és animozitás, azt is megmondom. Turtsányi és Breuer egy lapot szer-kesztenek, mely szerint radikális kuruc ujság indult meg és egyszerre *átvedlett*. Az okát ez átvedlésnek abban látja a tömeg, suttojják is uton-uttfélen, hogy *lapjukból a szövetség révén üzletet akarnak csinálni*. Ki akarják vinni azt, hogy a lap a szövetség hiva-talos lapja legyen és ezen a réven ők biztos jöve-delemhez, existenciához jussanak. Én nem tudom, így van-e, nem-e, de tény, hogy ez a közhangulat, mindenki azt véli, hogy a nagy handabandának ez az oka és semmi, de semmiféle megnyugtató sem történt arra nézve, hogy a dolog nem így áll. Be-szélük még azt is, hogy a sajtót s főképp az egye-düli napilapot (Független Magyarország. — Szerk.), mely a vasutasok ügyével jó ideig, őszintén fog-lalkozott, elhallgattatták, még pedig azzal, hogy a lap főszerkesztőjének és egyik főmunkatársának, ha őket bárcsak a lap hallgatásával passzív módon támogatják, ügyészi állásokat ígértek a szövetségben. Mondom, azt is beszélük és ennek a híresztelésnek a megcáfolására sem történt kísérlet.

Somogyi Henriknek a sztrájk idejéből nincs a va-sutasok között tekintélye. Ő, habár a sztrájk első

— Nem vagyok beirva semmiféle egyletbe — vette fel a fonalat kísérom.

Én azonban nem értem, mit akarhat mondani ezzel.

— Hogy-hogy? Nincs beirva?

— Nem... Ugy is van... Egyikbe sem... Magam látom el a dolgot.

— Ugy? — mondtam én most már harmadszor.

Mi egyebet mondjon az ember, ha még egyre nem érti azt, amit a másik mond, de kellemetlen kérdésekkel fásasztani nem akarja.

— Igen — folytatta emberem — magam veszem ki a bizonyítványt. Így kényelme-sebb... no meg pénzbe sem kerül.

Csakugyan?

S magamtól azt kérdeztem, vajjon miről beszél.

— Már háromszor így csináltam... Az első feleségemnél kétszer... ennél pedig most először.

— Mi az? — tudakoltam végre mégis.

— Micsoda? — kérdezte csodálkozó hangon — mi?... Hát az, hogy...

Fejével a kocsi felé bólintott, a ponyva suhogón libegett rajta.

Megint kilátszottak a kis hordók. Ebből azonban még sem lettem bölcsebb. Csak hallgattam hát.

— Bizony-bizony, — sóhajtott kísérom.

Én pedig fejemet mélyen behúztam galléromba, mert fáztam.

— Csak két napig élt, — mondta az öreg, — mindössze két napig.

— De hiszen van még nyolc.

— Mindegy az.

— Maradt elég.

— Igaz... persze, de mikor ez volt a második feleségem második lánya...

Még egyebet is mondott, de én, míg a földre szögeztem tekintetemet, nem vettem észre, hogy a kocsi megint oldalt irányítja.

Mikor fölpillantottam, a temető sövénye mellett jártunk.

— Ide be akar menni?

— Hová mennék egyebet?

Nem érttem. Keztem már ostobának találni az ügyet. Ilyesfélét még sohasem hal-lottam.

Megállítottam a kocsit. A kutya megörült a pihenőnek, leült a kerék mellé egy tó-csába.

Az öreg nyugodtan leoldozta a ponyvát. levette a narancsos ládát, hóna alá fogta, aztán újra felkötözte a ponyvát.

Semmi dolgom nem volt, hát ott maradtam és utána néztem. Szomorú látvány volt — az áztatott, kopott öreg, amint előre cso-szogott a temető kavicsos útján.

Egy másik ember lépett eléje. Láttam, hogy beszéltek egymással és az én embe-rem a zsebében kutatott. Aztán megindultak együtt föl a sírok felé.

S ekkor értettem meg, hogy a ládában egy kis holttestnek kell feküdnie, hogy itt egy atya jár a temetőben, gyermekével hóna alatt.

Lassan utánuk indultam, mert kíváncsi voltam és csodálkoztam a történőkn. Nem tévedhettem. Noha oly durvának, oly lehe-tetlennek tűnt szemembe — egy kocsi, kis

hordókkal, lim-lommal, egy nedves kocsi, amit kutya huz — és egy gyermekholttest! Egy apró gyermek hullája!

A nagyvárosban mindennap tanul valamit az ember. Napról-napra újabb dolgokat. És érdekeseket.

«Csak nyulj belé az ember életébe».

Ezt mondja valamelyik poéta. Igen, itt bele lehet nyulni.

Mindig új anyag kínálkozik; soha ki nem fogy ez a forrás.

Csakugyan nem tévedtem.

Tényleg egy kis sirgödör felé tartottak, melyen kis fehér kereszt állt, frissen mázolt számmal. A gödörbe fektették a narancsos ládát.

Az öreg visszatért a hulló esőben kocsija mellé.

— Elvégeztem, jó uram.

És elváltunk egymástól. Ő visszatért a városba, én mentem utamon előre.

Délben borotválkoztam. A borbély arról beszélt, hogy milyen sok ember hal meg ebben a szomorú időben.

— És annyi gyereket temetnek el... reggelenként... Az embernek ludbőrzik a háta... Néha egy órában hatan is balla-gnak, egy kis ládával a hónuk alatt.

— A hónuk alatt?

— Persze... Urasága nem tudta?

— Nem — feleltem szórakozottan és el-gondolkodtam a kis ládáról.

Ki tud felőlük, ki törődik velük?

napjaiban a legjelkesebb hive volt és maga is vigan sztrájkolt, a harmadik vagy negyedik napon kiment Réce állomásra szolgálatot tenni. Már akkor nem szépen bántak el vele a sztrájkoló kartársak, mert a saját beszédése szerint, bor helyett emberi vizelettel traktálták meg, azóta pedig sztrájkőrönek tekintik.

Dömötör Vilmos urat nem igen ismertük azelőtt. Ő csak hosszú időre rá került ki az ismeretlenség homályából, mikor mások már régen csinálták a szövetséget.

Ez az ur csak a legutóbbi időben a Vasutasok Lapjában irt cikkeivel tűnik fel, (abban a lapban, melyet Turcsányi és Breuer szerkesztenek), ahol egyebek között azt ajánlja, hogy a mozdonyvezetői szolgálatra ki kell képezni az állomási felvigyázókat és távirászókat, a forgalmi kereskedelmi és táviradai szolgálatra pedig a mozdonyvezetőket. Hát mi ez, tisztelt Turcsányi, Breuer és Dömötör uram? Vágás akar ez lenni a mozdonyvezetőknél, mert nem önökkel szervezkednek? És mit gondol Dömötör uram mi az a mozdonyvezetői szolgálat? Laska, vagy pogácsa, melylyel csak amugy dobálódzni lehet? Nem jut eszébe, hogy a nagy munkabeszüntetés idején a korneuburgi — mozdonyvezetésben gyakorlott — katonák a mi gépeinkkel semmire sem mentek és hogy a mozdonyvezetéssel a mi saját gépészmérnökeink kudarcot vallottak? Az olyan véleménynyel, mint az önké, nem lehet ám a mozdonyvezetőket a mi táborunkba csalogatni.

Hát ezek az urak vették kezükbe a vezetést. És ha még egy kissé megszorítom az emlékezetemet, hát eszembe jut a Kunitzer Antal neve, aki lóto-futója, tagyűjtője volt a szervező-bizottságnak és akinek nevét most is ott látom az országos kiküldötték jelöltjei sorában. Nem tudom, ki jelölte ezt az embert, de aki jelölte, az vagy nem ismerte őt, vagy rejtett célja van vele. Hát majd én megmondom, ki ez a Kunitzer! Ez a sötét alak néhány hónappal ezelőtt nekem, Bruckner József fogyasztási szövetkezeti igazgatósági tagtársamnak és Somogyi Henriknek, a felügyelő-bizottság elnökének azt a szemtelen ajánlatot tette, hogy «az urak csak igyekezzenek a szövetkezetből a régi szállítókat kiszorítani, majd szerzek én új szállítókat: olyanokat, akik búsás províziókat adnak és ezen a provízióan aztán megosztozunk». — Én és Bruckner természetesen méltatlankodva és undorral utasítottuk vissza a gaz ajánlatot, de Somogyi és Turcsányi azóta is tartják vele a szoros barátságot és ő is az alakuló szövetség egyik főszereplője. Nohát! Én az ilyen emberrel egy tanácskozási asztalhoz nem ülök!

Azt is országszerte beszélik, hogy a szövetség agitacionális utazásait a magyar királyi államvasutak igazgatóságának költségén csinálták a szervezők. És mindenki azt kérdi: milyen lehet az a szövetség, mely a Máv. költségén lesz megalakítva?!

Nagyjából ezek azok az okok, melyek a bizalmatlanságot előidézték és ezzel be is fejezhetném mondanivalómat, de kénytelen vagyok néhány szót a magam csekélységéről is mondani.

Engem az alapszabályszerkesztő-bizottságban való részvételem óta mesterségesen távol tartottak a szövetség szervezési munkáitól, sőt már előzőleg is bizonyos, ellenem irányuló tendenciát éreztem némely körökben.

Én tehát akarva, nem akarva, félreálltam és most sem szólaltam volna fel, ha az ugynevezett jelölő-bizottságnak arról a minősíthetetlen eljárásáról nem értesültem volna, hogy jelöltetésemet leszavazta és ezzel pecsétet rakott a meghamisított közvéleményre, mert jelölés emelejtésével mintegy azt akarta dokumentálni, hogy én kartársaim minden bizalmára méltatlan vagyok.

Turcsányival együtt tizennégyen szavaztak ellenem.

Nos hát, én ezzel a szavazással szemben appellálok a valódi közvéleményre! Ma, a mai szavazásnál jelentsék ki kartársaim, hogy bizalmukra érdemes vagyok-e vagy érdemtelen!

És még egyet!

Turcsányi-Breuerék azt hangoztatják lapjukban, hogy a szövetséget ők csinálták, a szövetség az övék, azt ők nem engedik oda senkinek.

Hát jól van. Ha kisajátíthatják maguknak a szövetséget: legyen az övék.

De a vasutasok ügyét én eladni nem engedem. Mert a vasutasok lelke az enyém. Azt meg én nem adom oda senkinek

Az izzó vádbeszéd után, amelynek lenyűgöző hatása alatti állott az egész gyülekezet, Turcsányi Pál állott föl, halotthalványan megdöbbenve, és védekezni próbált a súlyos vádak ellen, ötölt-hatolt, hebegett, de zagyva frázisoknál egyebet nem produkált. Elmondotta, mint már annyiszor, hogy a szövetkezet megalakításának érdeme egyedül az övé és Breueré. Ők kilincseltek hónapokon át a miniszternél, igazgatóságnál, ők lótották-futottak, fáradtak. Részvétlenség nincs, a szervezés pedig — ideális. **Hogy lapjuk átvedlett, az igaz.** De tehettek-e másképp? Ők annak idején még felüggesztett állapotban indították meg a lapot, olyan időben, midőn azt se tudták lesznek-e még valaha vasutasok, vagy nem. Azután reaktívták őket és a lap szerkesztését csak igazgatósági engedéllyel folytathatták. Hát tehettek egyebet, mint hogy — átvedlettek. (Igazán megható önbeismerés! Szerk.)

Tagadta, hogy a munkások idegenkednek a szövetségtől. Szerinte «özönével» csatlakoznak. (Attól ugyancsak fölkapik az álla! Szerk.)

Két fődologra nézve azonban nem is nyilatkozott Turcsányi. Arra, hogy az agitacionális utazásokat a Máv. igazgatóságának költségén csinálták és arra, hogy tényleg a szövetség lapjává akarja-e tenni V. L.-ját. Utóbira nézve csak mintegy a sorok között annyit jeltett, hogy ő a sok meghurcoltatásért még semmit (!) sem kapott a kartársaktól, az üldöztetés idejében családjával együtt nyomorgott. Amiből azt lehet érteni, hogy alkalmas pillanatban «nemzeti ajándékot» fog kikoldulni a kartársaktól. A zseb a fő, minden egyéb mellékes a zsirondistáknál.

Ezután megválasztották a választmányt. Elnök lett a vén Sarlay János. A hat megnyergelt munkás neve a következő: Bozsik István, Kalmár József, Fördös Sándor, Horvát József, Kovács Máttyás, Svacez István.

Ezeket a neveket jól jegyezzék meg maguknak a szervezett vasuti munkások!

Az országos gyűlésre a megbízottak közé — a jelölő-bizottság leszavazásával — beválasztották Margulit Kálmánt is, akinek így módjában lesz a közgyűlésen is kifejezteni álláspontját. Ez a körülmény egyébként annyira ráijesztett Sarlayra, hogy a betérjesztett bizalmatlansági indítványt egyszerűen elszakasztotta, kijelentve, hogy az nem tartozik a jelen ülés ügykörébe. Majd egy későbbi ülés határoz felette.

Ez volt a Budapest-északi kerület alakulása. Mindenki tanulhat belőle!

SZEMLE.

BELFÖLD.

Tisztul a Konzum. Amit célul tűztek ki a szervezett vasutasok, hogy ugyanis tisztesség és tisztaság legyen a Konzumban, az kezd a megvalósulás felé közeledni. Hosszu éven át tudvalevőleg egyszerűen botrányos gazdálkodás folyt a Konzumban, amelynek az igazgatóságában uralkodó klikkrendszer és a Konzum gondnoka, *Prehoffer* Gábor volt az oka. Az utóbbinak valóságos fejőstehene volt a Konzum. A tizennégyezer tag csak arra volt jó, hogy Prehoffernek mintegy 15000 korona év. jövedelme legyen és meggazdagodjék a gondnoki állás révén. A múlt évi, 1904-iki közgyűlés négy zsirondistát választott mint ellenzéket az igazgatóságba, de azért a gazdálkodás a régi maradt. Az egyik zsirondistát elhelyezték a fővárosból, egy másik lemondott, a másik kettő pedig, *Turcsányi* Pál és *Sarlay* János megalkudott a klikkel és együtt üvöltött a ragadozó állatokkal. Ismeretes, hogy éppen Sarlay János főzsirondista, az alamizsna-szövetség jelenlegi főkolomposa volt az, aki az összes napilapokban közzétett nyilatkozattal melegen megvédte a régi korrumpált rendszert a jogos

támadások ellenében és vele teljes közösséget vállalt.

Csak a mi becsületes vasutas-szervezetünk volt elég erős megküzdeni a Konzum klikkrendszerével. Az idei közgyűlésen, mint ismeretes, a szervezetünk jelöltjei győztek fényes szótöbbséggel. Dacára annak, hogy a zsirondisták régi igazgatóság klikkjét támogatták. Bevonult a Konzum igazgatóságába nyolc tagja szervezetünknek és 3 új igazgatósági tag, *Margulit*, *Szemere* és *Bruckner* kartársak, akik szintén a mi jelölt-lajstromkon voltak. És azóta friss, becsületes szellő vonult be a Konzum igazgatóságának poshadt levegőjébe.

Szervezetünk bizalmi emberei — bár a 24 tagu igazgatóságban még eddig kisebbségben vannak — a tisztogatás nehéz és fárasztó munkáját becsületes serénységgel végezték. Az első, aki megszökött a becsületes szellő elől, a régi titkár-jogtanácsos dr. Murányi volt. Most követte a másik vakondok: *Prehoffer* Gábor, a gondnok.

Az utolsó igazgatósági ülésen, illetve a másnap megtartott rendkívüli ülésen a szervezett vasutasok bizalmi embereinek sikerült a régi klikk heves ellenzése dacára keresztül vinni, hogy a Konzum olcsóbb kávé vásároljon, mint az, amit eddig *Prehoffer* ur vásárolt. Isten (vagy talán a mélyebben látó ember is?) a megmondhatója, hogy miért, — de *Prehoffer* ur görcsösen ragaszkodott ahhoz, hogy az ő emberétől a drágább kávé szerezzék be a Konzum. Mivel pedig leszavazták, *Prehoffer* ur írásban bejelentette, hogy *állásáról leköszön*.

Szerencsés utat kívánunk a derék *Prehoffer*nek. Az ő távozása a Konzumra nem veszteség, hanem csak nyereség.

A Konzum igazgatóságába választott bizalmi embereink működéséhez pedig gratulálunk. Csak dolgozzanak tovább becsületesen és őszintén a tagok érdekeinek a megvédésében, és akkor egyhangú elismerésben lesz részük.

A jövő év tavaszán megtartandó közgyűlés pedig majd fog gondoskodni arról, hogy újra nyolc-tíz szervezett vasutast válasszon az igazgatóságba, amelyben akkor többségben lesznek és megvalósíthatják az üdvös reformok egész sorozatát.

A Magyar Vasutas sajtópöre. Szerdán, november hó 8-án tartják meg a budapesti esküdtbírósa előtt a végtárgyalást abban a sajtópörben, amelyet *Müller* János főfelügyelő, az Északi főműhely főnöke indított meg a *Magyar Vasutas* ellen. A beperelt cikkért a felelősséget *Farkas* Izor lapunk felelős szerkesztője vállalta. A tárgyalás elé nagy érdeklődéssel tekintenek vasutas-körökben.

Vörös László megmarad. Sokáig úgy volt, hogy a lemondott Fejérvény-kormány-nyal együtt Vörös László kereskedelmi miniszter is távozik a miniszteri székből. Néhány nap előtt azonban újra kinevezték a Fejérvény-kormányt és így Vörös László megmarad kereskedelmi miniszternek.

Nem tartozunk a csúszó-mászók közé. Szívvel utáljuk a talpnyalást. Sokan, még különben «demokrata» uraságok is az orruk fintorgatják azon, hogy egyenesen, képményen kimondjuk az igazságot, főként nagyurakkal szemben. A legkevésbé pedig tartozunk azok közé a jezsuiták közé, akik kéjjel nyaldossák a miniszter kezét, hogy morzsákhoz juttassa, de alattomban és a háta mögött a koalíciós fogukat viczorítják a miniszterre, zsirondista hangon megugatják és lesik az alkalmat, hogy megharapják azt a talpat, amelyet csak az imént nyaltak-faltak.

Az egyenes szókimondás emberei vagyunk. Kimondjuk hát minden kértelés nélkül, hogy mi, szervezeti vasutasok örömmel látjuk Vörös László megmaradását a miniszteri székben. Vörös már eddig is bebizonyította, hogy erős szociálpolitikai érzékkel és becsületes jóindulattal bírálja el az eléje kerülő vasutas-ügyeket és a jövőben, tisztultabb

viszonyok között az ő hivataloskodásától sok jót várunk még.

Minden politikai szemponttól eltekintve, határozott nyereségnek tartjuk a vasuti alkalmazottakra nézve, hogy ismét Vörös László a legfőbb főnökünk.

Rendszerváltozás a Máv. igazgatásában Vasutas körökben elterjedt az a hír, hogy az igazgatásban tervezett rendszerváltozással Vörös László kereskedelmi miniszter komolyan foglalkozik és pedig abban az irányban, hogy az egyes üzletvezetőségek hatásköre rendeztessék, kiterjesztessék. Igazgatósági címmel és hatáskörrel lennének az egyes üzletvezetőségek felruházva. Az üzletvezetőségek, illetve az új igazgatóságok célszerűbb beosztásának kérdése is napirenden van, különös tekintettel a mozgósítási szempontokra. Mind e kérdésekre nézve végleges döntés még nem történt, de az igazgatás rendszerváltozásának előmunkálataival tüzetesen foglalkozik a miniszter megbízásából Sztérenyi József államtitkár vezetése mellett Stettina József dr. min. tanácsos, a vasuti osztály vezetője, Bacsinszky Vladimir dr., a debreceni üzletvezetőség helyettes üzletvezetője és Szerbák Elek dr. titkár.

Letartóztatott máv. titkár. A napokban a büntetőtörvényszék vizsgálóbírája Dénes József máv. titkárt felségvétségért irányító szövetkezés miatt letartóztatta; néhány nap múlva azután ismét szabadlábra helyezték. Dénes ur a hírhedt Zeyz g-féle röpirat ügyébe keveredett. Dénes ur tisztavérű *zsirondista*, legalább is annyira, mint amennyire *Mansfeld*, aki Somogyi Jenőt megszurta, nevezetköz szocialista...

KÜLFÖLD.

Általános vasutas-sztrájk Oroszországban. Az összes orosz vasutak összes alkalmazottai sztrájkban állanak. Az egész nagy orosz birodalomban az összes vonalakon megszakadt a vasuti forgalom. Sztrájkba léptek az összes vasuti munkások, hivatalnokok és egyéb vasuti alkalmazottak. A mérnökegyesület szintén kötelezőleg kimondotta a sztrájkot. Hozzájuk csatlakoztak a posta- és távirda hivatalnokok. A cár nem tud kimozdulni Pétervárról. Oroszország el van zárva a külföld előtt. Az elnyomatás és rabszolgaság birodalma nagy történelmi események előtt áll, az agyon-sanyargatott és leigázott orosz nép kifogja vivni szabadságát és ebben a harcban a legbátrabbak és legelszántabbak orosz vasutas-testvéreink. A sztrájkoló vasuti alkalmazottak követeléseik ezek:

Nyolcórás munkaidő.

Bűnbocsánat a sztrájkolóknak.

Az ostromállapot megszüntetése.

Teljes politikai szabadság.

A halálbüntetés eltörlése.

Általános választói jog.

A sztrájk teljesen politikai jellegű. Chilkov herceg közlekedési miniszter békéltető tárgyalásokat kezdett, amelyeknek remélhetőleg eredményük lesz.

Dicsőség és bámulat illeti meg a hősi orosz vasutasokat. Nagy és dicső harcot vívnak magasztos és szent célokért.

Balesetbiztosítási törvény Oroszországban. Oroszországban eddig a baleset folytán sérült munkások kártalanítási igényüket csak a rendes polgári peres úton érvényesítették, de ezen az úton csak ritkán érhetek el sikert. Ezen a bajon kíván segíteni

az új törvény, mely kiterjed valamennyi gyárra és bányára. A kézműves ipar, kereskedelem és forgalom, valamint a mezőgazdaság azonban a biztosítás köréből ki van zárva. Olyan alkalmazottakra, kik évenként többet keresnek 1500 rubelnél, a törvény szintén nem terjed ki. A vállalkozó minden üzemi balesetért kártalanítással tartozik, ha a munkaképtelenség 3 napnál tovább tart. Az időleges munkaképtelenség alkalmával a kártalanítás az előbbi tényleges keresetnek 50 százalékára rug, állandó és teljes keresetképtelenség esetében az évi kereset két harmadát, részleges keresetképtelenség esetében megfelelően kevesebbet tesz ki. A fizetés attól a naptól kezdődik, amely napon a baleset történt. Az említett fizetési kötelezettségen kívül kötelesek a vállalkozók orvosi segítségre és gyógyszerekre is gondoskodni. Halálos balesetknél 30 rubel temetési költséghezjárulás (ifjú személyeknél ennek fele) fizetendő. A hátramaradt hozzátartozók igényei a következők: az özvegy a baleset folytán elhalt férj évi keresetének egyharmad részét kapja, minden gyermek betöltött 15-ik éves koráig ezen összeg egy hatodát és ha teljesen elárval, egy negyedét. Szülőknek, nagyszülőknek, vagy támaszra szoruló testvéreknek szintén van igényük járadékra és pedig a baleset folytán elhalt személy keresményének egyenkint egy hatodára. Az egész összeg azonban semmi esetre sem lépheti túl a keresmény két harmadát. A tényleges keresmény a vállalkozó fizetési lajstroma alapján számítatik ki és pedig az év rendszert 260 munkanapra tétetik; évad (saison) üzemeknél a számítási mód némileg eltérő. Ha a keresmény egy része természetben szolgáltatott ki, akkor a lakásért 20 százalék számítandó fel, élelmiszerekért azoknak tényleges értéke. A kártalanítás kifizetésének időleges munkaképtelenség esetén ugyanazon időszakokban kell megőrténnie, mint a munkadíjaknak; a nyugdíjak havonként fizetendők. Azoknak a vállalkozóknak, kik nem akarják maguk viselni a kötelezettséget, megengedtetik, hogy valamely elismert jellegű balesetbiztosító társaságnál viszontbiztosítást köthessenek.

BOJKOTT.

Irta: *Palágyi Lajos.*

Te, kit vezet igazság szomja,
Oh ifjú hős tanuld meg ezt:
Ne mondd ki, ami lelked' nyomja,
Hatalmasokkal ki ne kezdj!

Sohsem bocsátják meg tenéked,
Hogy elrontád egy napjukat,
Halálig üldözik a vétked',
Mért mondtál nekik igazat!?

Tudom, ma művelt korban élünk,
Nem küldenek bakót reád,
Sok kitanult, ravasz vezérünk
Szép békeségben élni hágy.

E finom urak sohsem ölnek,
Kényelem-, béke-kedvelők,
Minden zajongót kibőjtölnek,
Harc nélkül ekkép győznek ők.

Csak megjelölnek téged titkon,
Láthatatlan bélyeget viselsz,
Bárhova méssz: «Nincs senki itthon».
És minden kaput zárva lelsz.

Rejtelmes összeesküvésbe'
Milliókat szemben így találsz.
S egyszerre csak azt veszed észre,
Hogy a világon kívül állsz.

S el kell kiünn veszned észrevétlen,
Míg sok vidám úr bent vihog,
És meg kell halnod fagyban, étlen, —
Megöltek s nem volt gyilkosod!

A pályőrök helyzete.

Majd mindennap lehet hírét hallani, hogy a magyar vasutas-tábornak, hol ez, hol a másik rétege megmozdult és a kereskedelmi minisztertől helyzetének javítását kéri több-kevesebb eredménnyel.

Csak egy rétege a Máv. alkalmazottaknak nem igen mozgolódik és nem törődik vele sem a törvényhozás, sem a miniszter, sem a Máv. igazgatósága. Ez a szolgálati ág a *pályőrök*. Mindenkitől el van hagyatva a pályőr, senki sem törődik az ő sorsával, pedig igazán el lehet mondani, hogy az *összes államvasuti alkalmazottak között a legmostohább a pályőrök helyzete*.

Élénken megvilágítja ezt a következő kis számadás:

A pályőr évi fizetése 540 korona, egy hónapra esik tehát 45 egész korona. Ebből igen sok a levonás. Mire kézhez kapja a pályőr, nem marad több belőle 32 korona 66 fillérnél. Jön a levonás a nyugdíjra, a betegpénztárra, bélyeg, illeték megadó, úgy hogy az egész különben is szívet facsaróan szegényes fizetés annyira összezsugorodik, hogy *egy napra alig jut egy-egy korona*. Tessék már most a mai iszonyatos drágaságban ebből egy soktagu családnak megélni, ruházkodni, a gyerekeket iskoláztatni.

Egyszerűen iszonyatos az a harc, amit a máv pályőrrei az étellel és a nyomorúsággal megküzdeni kénytelenek.

Egy másik oldalról így ecsetelik a pályőrök helyzetét:

Télen-nyáron, hidegben, forróságban, hóban, esőben és viharban, amikor minden élő teremtettség fedél, vagy egyéb menedék után törekszik, a pályőr talán az egyetlen, aki szabadban kénytelen idejét tölteni. És mennél ádázabb az elemek harca, annál éberebb szemmel kémli a messze távot, hogy a jelzett vonat akadálytalan közlekedését nem teszi-e bizonytalanná valami nem várt, nem sejtett akadály? Álomra és pihenésre vágyó testének erőt ad a kötelességérzet és a lelkiismeret. Nehéz szempillái nem csukódhatnak le, kimerült teste meg nem tagadhatja még szolgálatát, mert egy egész sereg vonatnak van szüksége még éberségére és munkabíráására, amíg a keserves 24 órás szolgálat után felváltást remélhet. A jelzőharang minden egyes kongását ideges nyugtalansággal kíséri, mert hisz nem tudhatja, hogy mely pillanatban kell önállóan, teljesen a maga józan észére hagyatva, közbelépnie, hogy nagy, végzetes szerencsétlenségnek vegye elejét.

A vonatokban kényelmesen nyújtózkodó utas közömbös szemmel nézi a pályamentén katonai merevséggel álló pályőröket, és nem is sejtí, hogy élete és vagyona annak az egyszerű embernek kezébe van letéve. Tudjuk mi vasutasok nagyon jól, hogy mily nélkülözhetetlen, mily becses alkatrésze a pályőr annak a nagy gépezetnek, melynek jómagunk is csak kicsiny részecskéi vagyunk.

És a tavalyi fizetésrendezésnek csufolt vásári komédia a legigaztalanabbul éppen a pályőröket sújtotta, amidőn kezdő fizetésüket 540, elérhető legmagasabb fizetésük pedig 700 koronában állapította meg. Milyen hivatalos bölcsesség lehetett az, amely a pályőrök végtelenül súlyos szolgálatot teljesítő nagy testületét, a szolgai rangban lévő többi alkalmazott fizetésével ellentétben, ennyire ledegradálta? Hát könnyebben él az a pályőr aki mértőföldek távolságában lakik az emberlakta vidékektől? Miféle érdek parancsolta azt, hogy a pályőrnek aránytalanul kevesebbet adjanak, mint például az állomási málházóknak? Vagy a pályőrök talán a Lipótváros milliommosainak fiaiból kerülnek ki? Az a kis riska tehén, melyet tartania kell, vagy az a 100—200 négyzetöltnyi kis konyhakert, melyet művelnie kell, ha minden bevásárlási forrástól távol, családjával együtt éhen veszni nem akar, tette valakinek irigyelni valóvá az ő keserves kinlódásukat?

Mi a szervezett vasutasok részéről szeretettel szólítjuk föl a pályőröket, hogy *csatlakozzanak hozzánk* és velünk vállaltva működjenen sanyaru helyzetük javításáért.

Lám a vasuti munkások értékes vívmányokat értek el a kereskedelmi miniszterhez intézett emlékiratuk segítségével csak azért, mert szervezték és erőteljesen csoportosultak a szervezet központja, a *Magyar Vasutas* köré.

Ha a pályőrök is becsületesen és őszintén csatlakoznak a *Magyar Vasutas* szervezete köré, akkor nekik is módjukban lesz a mi segítségünkkel bajukat és helyzetük sérelmeit emlékiratba foglalva a kereskedelmi miniszter ur elé terjeszteni és meg vagyunk győződve, hogy méltányosságot és jókara-tot találnak, erős, szilárd összetartással pedig ki fogják teljesen vivni jogaikat és igazságukat.

Olyan szomorú és sötét a pályőrök helyzete, hogy elegendő, ha a nagy nyilvánosság és az illetékes tényezők figyelmét felhívjuk rá és segítve lesz bajukon. A földolgoz azonban, hogy a vasutasok céltudatos szervezetéhez csatlakozzanak.

*

Felkérjük olvasóinkat, hogy lapunknak ezt a számát a pályőrök között terjeszték.

Azokat a pályőröket pedig, akik helyzetük javítása végett a szervezethez kívánnak csatlakozni, felkérjük, hogy azt a *Magyar Vasutas* címére (Budapest, VII., Csömöri-ut 28. sz.) megírják.

Csodaszerek.

Mindennek van határa, csak az emberek együgyűségének és hiszékenységének nincsen. Az alacsony műveltségű, a tanulatlan ember bevesz mindenféle ostobaságot. És mindig akad ember, aki embertársainak naivitására spekulál. És jól termő talajba veti az a magot, aki másoknak ügyefogyottságára alapítja a maga csalárd ekszisztenciáját. Mint orvos bámulattal eltelve látom, hogy a legsilányabb csodaszereknek készítői vagyont vagyona halmoznak, míg az igazán képzett és tudós orvosoknak százai sokszor még annyit sem keresnek, amivel nélkülözhetlen szükségleteiket fedezhetnék.

Nem a kuruzslókról akarok most szólni, akik ráimádkozással és egyéb hamisságokkal bolondítják a betegeket, hanem csupán ama szerekről, amelyeknek hirdetése nap-nap után százával látnak napvilágot lapjainkban. Ha a sajtó nem a nagytőkéseknek volna a kezében, akkor természetesen az ilyen hirdetések nem jelenhetnének meg, ámde a tökések mindegy, ha akár százezer ember károsul is a hirdetés révén, csak az ő zsebe teljék meg. Lám a munkásoknak a lapja, a Népszava, amely minden egyéb tekintetben is a felvilágosodás zászlaját lobogtatja, nem fogad el ilyen ocsmány hirdetéseket.

Fájdalom, az orvosi tudomány még nem emelkedett a tökések oly magas fokára, hogy mindenféle betegséget meg tudnánk gyógyítani. Ha tehát olyan beteg, aki jóformán gyógyíthatatlan, tesz még egy olyan kísérletet az újságokban hirdetett csodaszerekkel, azt menteni ugyan nem tudom, de legalább emberileg megértem. A vízben fuldokló a szalmaszál után is kapkod. A szegény ember eladja még az utolsó párnáját is és megveszi az áráért a hirdetett szert és bizik abban, hogy hátha mégis van mentség a számára.

De mit szóljak az olyan együgyű emberekhez, akik, mikor eléri őket a betegség, nem a szakértő orvoshoz fordulnak segítségért, hanem előbb egy vagyont költenek a csodaszerekre és csak akkor hivatják az orvost, mikor már belátnak, hogy el vannak bolondítva, a pénzüket is kidobták és az egészségek is nemcsak hogy nem fordult jobbra, hanem határozottan rosszabbodott a bevett

szerektől. Pedig akárhány olyan beteget mondhatnék, aki százféle pilulát és cseppet szedett már, mikor végre nagynehezen rászánja magát arra, hogy hogy orvosi segítséghez fog folyamodni. Kétségtelenül nagy foka ez a tanulatlanságnak. Hiszen vannak még olyan emberek is, kik a szenteltvíztől várják a gyógyulásukat. De hát ez legalább nem kerül pénzbe.

Faluhelyen, ahol még kevesebb újságot olvasnak az emberek, igen sokszor a paphoz fordulnak a betegek és tőle várják testi bajuknak megszüntetését is, mert hát szerintük a pap mindenhez ért és a gyógyítás tudományából is többet tud, mint az orvos. Sok példával szolgálhatnék e tekintetben, de csak a következőt akarom elmondani. Letenyei körorvos koromban történt, hogy egy öreg anyóka keresett fel lakásomon és sirva panaszkolta, hogy mennyire fáj a gyomra. Próbáltam vigasztalni, de nem sokra mentem vele, mert ő — mint mondotta — már mindent megpróbált, csak éppen, hogy nálam nem volt még, hát most még ezt is megkísérli, mint utolsó menedéket. Hát mi az, amit már megpróbált, kérdeztem tőle. Jézusom — mondja a szegény asszony, — már vásznat is vittem a szentmártoni Szűz Máriának, mégsem gyógyultam meg. Hát persze a vásznat sem adják ingyen! Tudják a papok, hogy mit csinálnak!

Ahol pedig újságot olvasnak, ott meg szentül hisznek a nyomtatott betűnek. Hát hiszen csak nem lehet hazugság, mikor nyomtatva van! Ilyenformán aztán nem lehet csudálni, hogy a királybalzsam több hasznót hoz a csinálójának, mint akár egy három emeletes pesti palota. Az ára csak 2 korona 65 fillér, de aki egyszerre 3 üveggel vesz, annak utánavétel a 3 üveg csak 6 korona 65 fillérébe kerül. A hirdetés szerint, akinek ilyen balzsama van, annak a házában nincsen betegség, mert ez a balzsam minden betegség ellen egyedüli biztos szer. Ime a szemenszedett, arátlan hazugságoknak egész lajstroma. Ez a szer biztosan meggyógyítja a fejfájást, köszvény, rheumát, fogfájást, lábszagatást, hátfájást, kólikát és a gyomorfájást. Igazán felháborító, hogy a hatóság az ilyen népbolondító és pénzcsaló hirdetéseknek megjelenését megengedi. Ez ilyen bitang hirdetésért fegyházba kellene csukni azt, aki így bolondítja a tudatlan és hiszékeny embereket.

Hát az antidolnak ki nem hallotta volna hírért? Ez e fejfájás ellen felülmúl minden eddigi szert. Nem is kell bevenni, hanem csak a gőzét kell felszívni és egy fél perc alatt elmulasztja a legirtóztatóbb fejfájást is. De hát van-e olyan okos ember, aki ezt a sületlenséget elhiszi? De legalább nem drága. Haivan krajcárért 35 ször fájhat az embernek a feje és egy fél perc alatt meggyógyíthatja vele.

És ki tudná felsorolni mindazt a sok szépítő szert, amit folyton hirdetnek. Ezeknek van ám még csak kelendőse! Az asszonynak első és legfőbb hivatása az, hogy szép legyen! És ki ne akarna néhány koronáért szép lenni? Nincsen olyan uri dáma és nincsen olyan munkás leány, vagy mindenek cseléd, akinek a fiókjában ne volna egy-egy szépítőszert. Inkább megkoplalják, de, ha törrik, ha szakad, megveszik. Hogy ezek a szépítőszerek nem használnak semmit, azt ugyan hiába mondaná valaki. Ámbár kétségtelen, hogy vannak közöttük olyanok, amelyek a bőr fehéritésére, illetve halványabbá tételére tényleg alkalmasak, de ezek szublimátot tartalmaznak, ami egyike a legirtóztatóbb és legveszedelmesebb mérgeknek. Hosszabb használat után, az illetőnek kipotyoghatnak a különben teljesen egészségs fogai, az arca meg ráncossá lesz, sőt a szublimátos arckenőcs még az egész szervezetre kiterjedő mérgezést is okozhat.

Igen sok arckenőcs ólmot is tartalmaz és ezek nem kevésbé veszélyesek, mint azok, amelyekben szublimát van. A szublimát tulajdonképpen nem egyéb, mint higany. Néhány

évvél ezelőtt igen el volt terjedve az ugynevezett Spitzer-féle arckenőcs, de végre is a hatóság veszélyes volta miatt kénytelen volt a további árusítást eltíltani.

Aki egyszer, vagy tizs er hirdet, az kidobta a pénzét, mert annak semmi haszna sincs, de aki esztendőnkön keresztül napról-napra hirdet, az feltétlenül meggazdagszik. Addig-addig hirdetik, hogy például az ugorkatej a legkitünőbb szépítőszert, míg végre csak százával és ezrével akad olyan leány és asszony, aki azt el is hiszi. Kiváltképpen, akinek szeplős az arca, hogyne akarna ettől megszabadulni? Hiszen az ugorkatej nem is olyan drága. Az ára csak 2 korona; az ugorkaszappan 1 korona; a puderé 2 korona és 1 korona 20 fillér és végül az ugorkakrémé 2 korona. Ennyit csak megér az, hogy azonnal eltávolítja a szeplőt a májfoltot és minden tisztátalanságot az arcáról, amelynek friss üdöséget, sőt még fiatal-ságot is kölcsönöz.

Akinek meg a keze vörös, az ne fusson mindjárt orvoshoz, hanem vegyen csekély 2 koronáért Margit-krémet, olyan lesz a keze tőle, mint a hab. Akinek pedig feltörik a munkától a keze, az vegyen potom 80 fillérért manumollint, olyan puha lesz tőle a keze, mint a bársony.

Egyelőre nem folytatom, csak azt említem még fel, hogy amelyik urhölgynek szörös az arca, ne sajnáljon 7 koronát és vegyen rajta *szörvesztőt*, amelyet egészen diszkrétan küld szét az, aki csinálja.

Ime, tisztelt vasutasok, így csalják ki az együgyűeknek a zsebéből az oly keservesen megszerzett néhány garast. Legyen szabad reménylenem, hogy egyetlen egy vasutas sem fog ezentúl lépre menni ezeknek az ámitóknak és csalóknak!

Dr. Bród Miksa.

Szervezeti ügyek.

Meghívó.

A Magyar kir. Államvasutak munkásainak szervezete vasárnap, november hó 5-én délelőtt 9 órakor Budapesten, a József-főherceg szálloda nagytermében (Baross-tér 2. sz.)

országos bizalmiférfi-értekezletet

tart, amelyen résztvesznek a szervezet fővárosi és vidéki bizalmi férfiai.

NAPIREND:

1. A kereskedelmi miniszter válasza az emlékiratunkra.
2. Szervezeti ügyek, sajtó.
3. A Vasuti Munkások Országos Szövetsége.
4. Indítványok és interpellációk.

Az országos értekezleten résztvevő bizalmiférfiakat, különösen a vidékieket kérjük, hogy sürgősen jelentsék be nálunk hányan és honnan jönnek, hogy a részvételi jegyeket megküldhessük nekik.

Testvéri üdvözléssel

az országos szervező-bizottság.

VII., Csömöri-ut 28.

«Száll a kerék». Felkérjük azt a munkástársunkat, aki ezalatt a jelge alatt küldötte be rajztervét a *Magyar Vasutas* lap feje számára, sziveskedjék *sürgősen* nevét és lakcímét megküldeni, esetleg a szerkesztőségben személyesen jelentkezni. A bíráló-bizottság az ő rajzát fogadta el és azt most kivitelre kel elkészítenie. A rajz teljes elkészítése után a «Száll a kerék» jelszó mögött rejlő pályázó átveheti a kitűzött pályadíjat is.

A szervezkedés utja. Az elmúlt héten az érsekújvári és debreceni gyűléseinken kívül, még nagybbszabású értekezlet volt a hó 20-án Szolnokon, 21-én éjjel Temesvárott a németajku raktári munkások tartottak értekezletet; 23-án pedig ugyancsak Temesvárott több mint 400 vasuti munkás által látogatott nyilvános vasuti munkás-gyűlés volt a «Magyar király» termében, amelyen Szopka Vilmos, Schulz István, Eminet Miklós munkástársaink elnökölték és a jegyzői tisztségét Fischer Ferenc, Perényi József, Tóth György munkástársak látták el. Előadó: Farkas Izor munkástársunk volt. Ugy mint Debrecenben és a többi városokban, Szolnokon és Temesvárott is új vezetőséget választottak.

Felszólítás. Fölszólítjuk a hát alékban lévőket és a bizalm.férfiakat, hogy hátralékait, illetőleg a beszédett előfizetési díjakat haladéktalanul szolgáltatassák be. A mi lapunkat csak mi vasutasok tarjuk fenn. Nekünk nem áll rendelkezésünkre és nem is kellene a Máv. igazgatóságunk a szubvenciója, sem pedig a terézvárosi demokraták pénze, mi függetlenül és becsületesen, a saját erőnkől csináljuk a mi becsületes és független szervezetünket és mozgalmunkat, tisztán az előfizetési pénzekből.

Tehát a szervezetet és mozgalmunkat károsítja az, aki hátralékban marad vagy halogatja a beszédett előfizetések besolgáltatását!

A szervezőbizottság.

LEVELEZÉS.

Budapest. (A pályafelügyelők emlékirata.) A Máv. pályafelügyelők kara Vörös László kereskedelmi miniszterhez terjedelmes emlékirattal fordultak helyzetük javítása végett.

Emlékiratukat a következő kérésekkel zárják a pályafelügyelők:

A pályafelügyelő, valamint a pályafelügyelőgyakornokok és családja a II-ik kocsiosztályban utazhasson; sürgős családi ügyeknél szabadjegye gyorsvonatra is érvényesíthessék.

Az altiszti illetmény-táblázat I. fizetési osztályába bejuthassunk, mint a művezetők. Mivel azonban a művezetők 1800, a pályafelügyelők pedig csak 1040 korona kezdő fizetéssel neveztetnek ki, a várakozási évek nagyságánál fogva csak úgy juthatunk oda, ha a magasabb osztályoknál az 5 évben megállapított várakozási időt 4 évre leszállítani kegyeskedjük.

Utazási átalányunkat havi 50 koronára kérjük felemleni; a távirat- és semaphor-felügyelők napi díjakban átlag 70 koronát keresnek havonta, pedig azok vonattal utaznak, mi pedig hóban, esőben gyalog vagyunk távol sokszor egész napokon otthonunktól. Ezért most 10 koronát kapunk, ami tekintettel a drága megélhetési viszonyokra és többkiadásunkra, igen elenyésző.

Nyugdíjjeveinket 1 1/2-szeresen számítani kérjük, ugyanoly fizetési kötelezettség mellett, mint a mozdony- és vonatkísérő személyzeté, mert a szabadban szervezeünk jobban ki van téve az idők viszontagságainak, mint az övék.

A volt Osztrák-Magyar államvasutaktól átvett alkalmazottak nyugdíjjogosultsága helyettesítsék egyenlővé a többi intézeti tagokéval, mivel a járulék nem kevesebb, hanem több.

Vonalbejárásainkat illetőleg engedjék meg saját költségünkön beszerzett hajtókákön végezni, mint a külföldi vasutak pályamestereinél, kik ugyan a hajtókákat is az intézettől kapják. Ezáltal míg egyrészt megszűnnék az a lehetetlen állapot, hogy a pályafelügyelőt megbetegedése esetén, tartalék-személyzet hiányában előmunkások helyettesítik, ezt a szomszédos pályafelügyelő hajtókákön végezhetné; másrészt testi szervezetünk lenne kitartóbb a munkában, a munkálatnál többet időzhetnénk s így hasznosabbakká válhatunk.

Rangjelzőnk akként módosíttassék, hogy a forgalmi altisztekkel összetéveszthetők ne lehessünk és címünk pályamester elnevezést nyerjen, mint a külföld vasutain ez már szokásban van.

Ha a segédtsízi státus létesülne, ebbe mi is kérjük besoroztatásunkat.

Kérjük a pályafelügyelő-gyakornokok napidíját 3 koronában megállapítani és ezenfelül utazási és irodaátalányban részesíteni.

Az idő előtt rokkanttá vált pályafelügyelőket kérjük a pályafentartási irodákban, mint irodatisztek alkalmazni.

Temesvár. (Raktári munkások helyzete.) Botrányos munka- és bérviszonyok uralkodnak a temesvári Máv. raktári munkások között. Olyan botrányosak, hogy szegényére válnak a Máv. üzemének és az igazgatóságának már szeméreméretből is kötelessége volna sürgősen gondoskodni, hogy emberhez méltó megélhetést és bánásmódot biztosítson a temesvári raktári munkásoknak és testületet öli munkájukon könnyítsen.

Egyezményes (akkord), alegyemenyes és kisegítő raktári munkások vannak. Az egyezményes raktári munkások munkaideje reggel 7 órától másfélórát déli megszakítással este 10-11-től 12 óráig is tart. Reggeli vagy vacsora-szünet nincs. Az egyik kezükben tartják a szegényes ennivalót és úgy dolgoznak. Amellett úgy hajszolják őket, mint a barmokat.

A címük ugyan egyezményes munkás, de ez nem egyéb közönséges szédelgésnél. Nem csak hogy egyezményt nem kapnak, de napról-napra, hétről-hétre dolgoznak késő éjjelig, anélkül, hogy az 1 frt 10 kr. alapbérén kívül akár egy fillért is kapnának. A rendes munkájukon kívül el kell minden «rezi» munkát végezniök, hadgyakorlatok alkalmával 150—200 kocsi berendezniök egy fillér kárpottlás nélkül.

Ezelőtt 2—3 évvel legalább negyedévenként kaptak valami akkordot, de két év óta mióta Heufel a raktárfőnök, abszolút semmit sem kaptak. Ha akármilyen rövid ideig hiányzik valaki, azt levonják, de a túlorát nem fizetik meg. Vasárnapi munkaszünet minden 3—4 vasárnap van csak. Segéd-szerszám nincs és így kézi erővel kell azt pótolni, ami nagyon kifárasztja a szegény munkásokat. Mikor a nyugbér életbe lépett, nagyban agitált a raktárfőnök, hogy lépjenek be, így meg úgy javítja a fizetésüket, de nem kaptak semmit. Van munkás, ki tizenöt, sőt még több év óta egy fillér javítást sem kapott.

Az *alegyezményesek* abban különböznek az egyezményes munkásoktól, hogy nekik «alapbérök» nincs. Dolgoznak éjjel-nappal, éppen úgy, mint a fentiek. Nem is csoda. Ezelőtt 100 mm. kocsirakományért 1 frt 20 krt, később 1 frtot, most már csak 80 krt fizetnek. Hogy mennyire kell barmolni, az elképzelhető.

Hátra vannak még a *kisegítő raktári munkások*. Ezek fel lesznek olvasva mindennap, reggel és délből, s ha valaki egy percet is késik, az mehet — haza. De ha nem késtek is, csak akkor tartják ott őket, ha a főnök urnak jól esik. Lútriznak. A napibérük 1 frt. A munkaidő ugyancsak késő éjjelig tart és reggel elküldik őket sétálni. Ha nem jelenik meg reggel és délből a felolvasásnál, akkor egyáltalában nem kap már munkát.

A bánásmód a lehető legkomiszabb. A főnök lelketlenül, brutálisan bánik velük. Csak úgy röpködnek szájából a következő kedves jelzők: számár, lusta stb.

A temesvári raktári munkásoknak igazán ezer okuk van arra, hogy erősen szervezkedjenek. Reméljük, hogy meg is teszik.

Érsekújvár. (Szertári munkások helyzete.) A fővárosi szertári munkások helyzete, akármilyen sanyaru és vigasztalan, még valósággal rózsásnak mondható a vidéki szertári munkások helyzetéhez képest, ahol korlátlanul és kegyetlenül dühöng a kizsákmányolás. Példa rá az érsekújvári szertári munkások helyzete. Munkások, kik 15—20 év óta vannak a vasutnál, 80 krajcárt kapnak «akkord»-ban. Ha többet keresnek mint az alapbérük, azt nem fizetik ki, de ha kevesebbet keresnek, akkor irgalmatlanul levonják, úgy hogy havonként 18—20 forintnál nem tudnak többet keresni. Nem csoda, hiszen a rezi sze-

net lerakni, kosarakba fedél alá vinni tonnánként 8 krt fizetnek.

Hetenként kétszer 18 munkás közül 2 embernek rezsie-szén kiadásnál, azonkívül a vasanyagot kell potyára cipelniök.

De az érsekújvári szertári munkások megtalálták már a módját annak, hogyan kell helyzetükön javítani: egytől-egyig csatlakoznak a mi nagy szervezetünkhöz, velünk együtt fognak győzni is.

INNEN-ONNAN.

+ A Vasutas sorsa. Az e hó 14-én a Zsolna és Ujzsolna közötti pályatesten történt vasuti összeütközésnek újabb áldozata van. A sebesült vasutasok egyike, Kovács János *fűtő*, pénteken a tescheni kórházban *meghalt*. Félt, hogy a sebesültek közül még ketten áldozatul esnek a szerencsétlenségnek, mert úgy a *gépész*, mint *kalauz* életben maradásához kevés remény van. Vasuti körökben a szerencsétlenség egyik előidézőjének azt is tartják, hogy a zsolnai pályatest tulságosan keskeny s nem képes a nagy forgalom lebonyolítására.

+ A munkások nyereségrészesedése Angliában. Angliában a múlt esztendőben a hivatalos adatok szerint 82 telepen volt a munkások nyereségrészesedésének rendszere érvényben. Amennyire az idevonatkozó adatok visszanyulnak, eddig összesen 194 telepen hozott be a nyereségrészesedés rendszere, ebből 99 megszűnt, 13-ról pedig nem érkezett jelentés. Azon a 82 telepen, melyek a nyereségrészesedés rendszerét fentartották, az utolsó évben 54020 munkás volt foglalkoztatva. A bevezetett rendszerek érvényének tartalma a jelenleg érvényben levőknél átlagosan 11 1/2 év, a bevezetéstől 5 1/2 év. A nyereségrészesedés rendszerének beszüntetése 29 esetben a telep beszüntetésével, ennek jövedelmezőtlen voltával, igen sok esetben pedig a munkásság közömbösségével függ össze. A munkások nyereségrészesedésének magassága az utolsó években évi béreik 4 és 6 1/2 százaléka között ingadozott. Itt valamennyi üzem, ezek között olyan is, mely nettójövedelem hiányában nem fizetett ki nyereséget, számításba vétetik, ha pedig azok a telepek vétetnek figyelembe, melyek ilyenl kifizettek, úgy a munkásoknak kifizetett nyereségrész magassága az évi bér 10 és 14 százaléka között ingadozik.

+ Fecskék a gyorsvonaton. Luzernből jön egy érdekes hír. A fecskékről újságol valamit ez a hír. Valami olyat, mely megcáfol minden régi hitet, romantikát, népdali igazságot. A fecskék is gyorsvonaton utaznak immár. Ugy történt, hogy a fecskeszapokra, amelyek mostanában délre költözködnek, kegyetlenül lecsapott a korai hideg, havas idő. A hideg és az éhség következtében a szegény kis állatok százával hullottak le a községeken. Luzernben az ornitológiai társaság pártfogásába vette a fecskéket, megetette, azután jól becsomagolva a Gotthard-gyorsvonaton délfelé szállította őket. Chiasoban a vonatvezető és az állomás személyzete ismét szárnyra bocsátotta a magukhoz tért és új erőre kapott madarakat. A szállítás alatt csak három madárka mult ki.

A bérkérdés Amerikában. A bérkérdés legrégibb megoldása a *napibér*. Amit elvégzel ma, azért ennyit meg ennyit kapsz ma; tehát a kézimunka díjazásának alapja ez esetben az idő. A leg-egyszerűbb, de nem nyújt kellő biztosítékot a munkaadónak, hogy a munkás teljes mértékben érvényesíti tevékenységét s biztosan meg sem állapítható a gyártmány előállításai költsége. E tekintetben a munkaadóra kedvezőbb a darabszám fizetett munkabér s nem panaszkodhatik a munkás sem, mert amit keres, az egyenes arányban van azzal a munkával, amit végzett; a munkástól függ, hogy tevékenysége és intelligenciája fokozásával még többet is kereshessen. Még többet is! és éppen ez a hibája s veszedelme ennek a rendszernek. A munkást sarkalja a maga érdeke, érvényesíti minden erejét s az eredmény: *tultermelés*. A munkaadó megretten, áruit lassabban, bajosan tudja értékesíteni, a gyarapodó munkabért azonban fizetni kénytelen nyomban s előbb-utóbb gátat vet a munkás veszedelmes iparkodása elé.

Ezek a bajok indították a közgazdaság elméldőit, kivált az amerikaiakat, hogy új és helyesebb alapon rendezzék a bérkérdést. A megoldás eddig

ajánlott számos, többé-kevésbé gyakorlati módja között a legérdekesebb, bár leghevesebben vitatott mód a *prémium-rendszer*, amelyet Hasley gondolt ki.

A prémium rendszer a napibér s a darabszám egyesítése úgy, hogy a munkás a gazda hasznában is arányosan részesedik. A munkás állandó és szabott fizetést huz a végzett munkaidejének arányában, de a termelés árán megtakarított haszonból is rész illeti. A főhaszna Hasley e rendszerének az, hogy nem vet gátat a termelés elé s nem zárja ki a munkabér emelkedését sem. Gazda és munkás egyaránt biztosítva tudja érdekeit. Viszont e rendszer keretében van legnagyobb szükség a munkás és a munkaadó jó egyetértésére; a gazda legcsekélyebb ravaszkodása gyanút s végeredményében végzetes bizalmatlanságot kelthet a munkásban. Ha valami csekélyke áringadozásra nyomban változtat a béren s a részesedés arányán a gazda, — mert joga van hozzá — a munkás nem érzi magát többé biztosítva s a rendszer ellen lázad.

Ez az oka, hogy a munkások többsége a darabszámra fizetett munkabér híve, bár az amerikaiak — nyilván, mert intelligensebbek — kezdik pártolni s követelni a prémium-rendszer általános alkalmazását. E rendszer biztosítja a munkásnak az állandó bérminimumát, bármekkora legyen a szállított áru mennyisége; nem nyújt módot a minőség kifogásolására s a nagyobb erőmegfeszítéssel végzett munka is megkapja jutalmát.

Az amerikai munkás esküdt ellensége már a darabszámra fizetett munkabérnek. O'Connel egyenesen galádságnak tekinti. Ez zavarja meg a jó egyetértést munkás és gazda között, ez nyújt módot kapzsiságra, huzakodásra és kölcsönös demoralizációra; ez uszítja munkást munkatársa ellen s ez vezet a munkás kizsákmányolására és agyoncsigázására. Ez vízi végzetes tultermelésre az egyes iparágakat s ez át a visszaélésre fegyvert a lelkiismeretlen gazda kezébe.

De nincs bizony hiba nélkül a prémium-rendszer sem. Azt vetik ellene, hogy a bérmegállapításnál tulságos szerep jut a darabszám becslésének.

Az Egyesült Államok munkás-uniója egyenesen megtiltja tagjainak, hogy darabszámra fizetett bérért munkát vállaljanak. 1899 elején az óhió Cincinnati-ban a Comp. Bickford — amelynek alkalmazottjai az unióban vannak — életbeléptette telepén a Hasley-rendszert, szabad elhatározást engedve alkalmazottjainak, hogy elfogadják az új rendszert vagy pedig maradjanak a régivel. Csakhamar jelentkeztek a bajok s éppen azok a bajok, amelyeket a darabszámra fizetett munkabér hívei jeleztek. Az elégedetlen munkások lassították a termelést, végre pedig sztrájkot szerveztek. A telep igazgatója, H. M. Norris hasztalan iparkodott velük megértetni a prémium-rendszer jó oldalait, — Seifreat, a gépmunkások nemzetközi szövetségének vezetője s maga O'Connel is, e szövetség atyamestere, a rendszer ellen szegült; nem engedték a darabszám-rendszer behozatalát sem, — a régi napibér mellett foglaltak állást s csak annyit engedtek Norrisnak, hogy a prémium-rendszert a legközelebbi kongresszus elé terjeszse elbírálás végett. Ugy is történt. Az egyes szövetkezetek alapos megvizsgálás és vitatás alá fogták a Hasley-rendszert s az a szövetségnek vezetője s maga O'Connel is, e szövetség rendszer hívének szegődött. Mindhiába. A buffalói kongresszus ellene támadt s viharos vitatkozás után elvetette. Most ilyen a helyzet Amerikában, de már jelentkeztek a rendszer hívei s nagyon valószínű, hogy az idei kongresszus a prémium-rendszer mellett nyilatkozik; anuyi bizonyos, hogy minden hibája mellett is ez a rendszer az, amely a munkásra a legkedvezőbb.

Szerkesztői üzenetek.

Kérjük olvasóinkat, hogy mindenütt, aho megfordulnak vasutasok között, terjesszék lapunkat és toborozzanak előfizetőket. Uton ha vannak, az egyes állomásokon adják le a Magyar Vasutast. Különösen ezt a számot célszerű a kinevezettek között terjesztetni és figyelmüket az alamiznaszövetségről megjelent cikke fölhívni.

Semper idem. Levél elment. Előglaltságunk miatt késett. Hisszük, hogy ezért nem haragszik. Üdvözlét.

K. R. Ön csodálkozik, hogy a V. L. hallgat azokra a leleplezésekre, amelyeket mult számunkban a jezsuita kétszínűségükről közöltünk. Ne csudálkozzék. Vannak igazságok, amelyeket még a legtagabb lelkiismeretű zsirondista sem mer letagadni. A V. L. emberei tehát hallgatnak és cselekednek, ugyanis tovább jezsuitáskodnak. De hiszen addig megy a korszó a kutra, amíg eltörik.

K. p. u. műszak. Lapunk 23-dik számában részletesen ismertettük a nyugbérpénztárra vonatkozó miniszteri rendeletet. Abban a rendeletben kimondja a miniszter:

1. hogy a 45—55 év közötti alkalmazottak felvételének feltétele ne 10 évi, hanem csak 5 évi *előző szolgálati* időben állapíttassék meg annak kimondásával azonban, hogy az illetők *előző szolgálati éveiket*, de legalább is 5 évet *beszámíttatni* s *illetve a megfelelő utánfizetést teljesíteni tartoznak*;

2. hogy az 55—65 éves alkalmazottakat is, feltéve, hogy felvételre történt jelentkezésük időpontjában legalább 10 évi szolgálati idejük van, 10 évi utánfizetés teljesítésének kötelezettsége mellett a nyugbérpénztárba felvehetők.

Az előzőekben megadott kedvezmény alapján a nyugbérpénztárba belépni akaróknak avégből legkésőbb a f. év végéig jelentkezni kell.

Evvel kapcsolatban azután jelent meg Ludwig elnökigazgató rendelete, amely szerint mindazok, kik a nyugbérpénztárba a fenti miniszteri rendelet értelmében beléphetnének, de ebbeli szándékukat legkésőbb f. évi augusztus hó 31-ig be nem jelentették, minden egyes szolgálati főnökség kimutatásba venni és azt 8 nap leforgása után az illetékes kerületi bizottságnak beküldeni tartozik.

A kerületi bizottságoknak pedig kötelessége lesz a felterjesztett kimutatásokban fentüntetett egyéneket legkésőbb f. évi szeptember hó 30-ig átvételi elismervény mellett arra figyelmeztetni, hogy a nyugbérpénztárba ugyan felvehetők, *de evégből legkésőbb 1905. év végeig jelentkezniök kell, mert későbbi jelentkezések nem vehetők figyelembe.*

Tehát, ha önök a belépésre fel lettek szólítva, akkor a főnökséget ezért semmi gáncs nem illeti. Már most önökön mulik az, hogy belépnek-e, vagy nem. Aki 35 éves elmúlt, arra a belépés nem kötelező.

Fiume. Csak egy példányban tudtuk megszerezni. Üdv.

Érsekújvár. Választ legközelebb.

Kocsimester, Zágráb. A kereskedelmi miniszter még 1902. évben elrendelte, hogy az alkalmazottak fizetéséből a levonások együttvéve — a fogyasztási szövetkezetek részére eső levonásokon kívül — a fizetés 50 százalékát meg nem haladhatják.

Az alkalmazottak, nevezetesen *hivatalnokok, altisztek, szolgák, havi- és napidíjasok* fizetéséből, pótlékaiból, havi- és napidíjaiból (tehát *kivéve a lakbért és irodátalányt*) csakis 50 százalék erejéig teljesíthetők levonások. A fogyasztási szövetkezet javára eső tartozások — ha különben a levonható 50 százalékban fedezetet nem találnak — további 15 százalék erejéig vonhatók le, úgy hogy a legkedvezőtlenebb esetben is az illetmény összeg 35 százalékát készpénzben okvetlenül ki kell fizetni.

Szolnok. Önök azt írják, hogy pécézzük ki Gyalog Lajos kovács-művezetőt, mert napokon keresztül az irodába nem található és ezáltal önök az idejüket csupa várakozással kénytelenek eltölteni. Ha már ad is munkát, annak árát annyira redukálja, hogy a legnagyobb barmolás mellett, alig lehet valamit is keresni. Utána kérdezősködtünk és állításuk meg lett erősítve. Egyelőre nem foglalkozunk részletesen a dologgal, hanem felhívjuk a szolnoki műhelyfőnök ur figyelmét e dicső firmára és hisszük, hogy a főnök ur e visszaélést meg fogja szüntetni, anélkül, hogy erősebb hurokat kellene pengetnünk.

Temesvár. Az országos bizalmi-férfi értekezleten vendégek nem vehetnek részt.

Tóth József, New-York. Igaz örömmel tölt el benünket, hogy ön, aki Debrecenben és Temesvárott mint kocsifényező munkása volt a Mávnak, kinn az újvilágban is szeretettel ragaszkodik lapunkhoz, a Magyar Vasutashoz. E helyen nyugtázzuk, hogy egy évi előfizetési díjon felül 2 K 71 fillért fizetett felül a lapalap javára. Testvéri szeretettel üdvözlőjük.

Értesítjük előfizetőinket, hogy szerkesztőségünkben (VII., Csömöri-út 28. sz., I. emelet, ajtószám 4.) minden csütörtökön este 7—8 óráig

ingyen jogi tanácsot

kaphat minden előfizetője a MAGYAR VASUTAS-nak. Vidéki előfizetők levélben fordulhatnak jogi tanácsért lapunk szerkesztőségéhez. A Magyar Vasutas jogtanácsosa KADOSA MAR-ELL dr. (Ó-utca 48., I. emelet).

Felelős szerkesztő: Farkas Izor.

Laptulajdonos: A magyar vasutas-szervezet.

Biraucz Döme könyvnyomdája Budapesten, VII., Amazon-u. 6—8

MIÉRT BUKOTT EL A VASUTAS SZTRÁJK?

Szociálpolitikai tanulmány.

Irta: Rába Sándor.

Ára: 24 fillér.

HAZAFISÁG és NEMZETKÖZISÉG

Irta: Garami Ernő.

Ára: 4 fillér.

Alkotmányt Magyarországnak!

Minő az igazi népképviselő?

Irta: Bresztóczy Ernő. — Ára: 6 fillér.

Kaphatók:

a „MAGYAR VASUTAS” kiadóhivatalában,
BUDAPEST, VII., Csömöri-út 28.

Szemenyei Lajos szücs-iparos

Orosháza, IV. ker., 475. sz.

Ajánlja különösen **vasutasoknak**

báránybőr-mellvédőt.

Ezen kitűnő ruhadarab mellényalakú, de a begombolása nem elől, hanem a vállon és oldalt a bal honalj alatt történik, miáltal a felső test hideg ellen teljesen védve van. A bekapcsolásnál erősítő zsinór és gummiszallagok vannak, miáltal nyomást — legyen a test bármily helyzetben — nem gyakorol.

Árai: Báránybőrből fehér ... 10 kor.
Báránybőrből habfehérre mosott 12 kor.
Fekete erdélyi báránybőrből ... 15 kor.

Mértékül elegendő a mellbőség és a derék hossza centiméterekben. Utánvét vagy a pénz előzetes beküldése mellett szállítja gyorsan és pontosan s rendes viselet mellett 5 évi felelősséget vállal.

Szemenyei Lajos, szücsiparos

Orosháza, IV. ker., 475. sz.

Postaköltség nem számítatik fel.

Cimbalmok,

legújabb modellűek, kitűnő zongora-hanguak, dupla acél-szerkezetűek készülnek saját műhelyemben; részletfizetésre és kölcsönképpen is kapható

AZ ÖN TANULASI
CIMBALOM-ISKOLA

amelyből megtanulhat mindenki magánosan, tanító nélkül alaposan kottából cimbalmozni. Kapható 10 koronáért

KOVÁCS JÁNOS okl. cimbalomtanárnál

7 Budapest, Erzsébet-körút 5.

Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

